



Raad van de  
Europese Unie

Brussel, 27 september 2022  
(OR. en)

12275/22

---

**Interinstitutioneel dossier:  
2022/0284 (NLE)**

---

**ECOFIN 854  
UEM 215  
FIN 903**

**WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN**

---

Betreft: UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Nederland

---

## UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

van ...

**betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan  
voor Nederland**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit<sup>1</sup>, en met name artikel 20,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

---

<sup>1</sup> PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De COVID-19-uitbraak heeft ontwrichtende gevolgen gehad voor de economie van Nederland. In 2019 bedroeg het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking van Nederland 149,8 % van het Uniegemiddelde. Het reële bbp van Nederland daalde in 2020 met 3,9 % en steeg in 2020 en 2021 cumulatief met 0,8 %. Reeds lang aanslepende problemen met een impact op de economische prestaties op middellange termijn zijn onder meer macro-economische onevenwichtigheden die verband houden met de hoge particuliere schuld, het grote overschot op de lopende rekening, verstoringen op de woningmarkt, de vergrijzing van de bevolking, uitdagingen op het gebied van energie en milieu en arbeidsmarktsegmentatie.

- (2) Op 9 juli 2019, 20 juli 2020 en 12 juli 2022 heeft de Raad in het kader van het Europees Semester aanbevelingen gericht tot Nederland. Met name heeft de Raad Nederland aanbevolen de bevoordeling van schulden van huishoudens en de verstoringen op de woningmarkt te verminderen, ervoor te zorgen dat de tweede pijler van het pensioenstelsel transparanter, intergenerationeel billijker en schokbestendiger wordt, en beleidsmaatregelen uit te voeren om het besteedbaar inkomen van huishoudens te verhogen. Daarnaast heeft de Raad Nederland aanbevolen de prikkels voor zelfstandigen zonder personeel te verminderen en tegelijkertijd adequate sociale bescherming voor zelfstandigen te bevorderen, schijnzelfstandigheid aan te pakken en de prikkels om gebruik te maken van flexibele en tijdelijke contracten te verminderen. De Raad heeft Nederland ook aanbevolen om een leven lang leren te versterken, de werkgelegenheids- en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis te verzachten, tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden aan te pakken en de mogelijkheden voor bij- en omscholing te versterken, met name voor mensen aan de rand van de arbeidsmarkt en inactieven. De Raad heeft Nederland aanbevolen publieke en private investeringen te vervroegen en te stimuleren en investeringen te richten op de groene en de digitale transitie, met name op het gebied van digitale vaardigheden. De Raad beval ook aan de aanvullende investeringen in infrastructuur voor energienetten op te voeren, de vergunningsprocedures voor hernieuwbare energie verder te stroomlijnen, de energie-efficiëntie (met name van gebouwen) te verbeteren en de investeringen in duurzaam vervoer en duurzame landbouw te versnellen. Voorts heeft de Raad Nederland aanbevolen de veerkracht van het gezondheidsstelsel te waarborgen, onder meer door personeelstekorten aan te pakken en e-gezondheidsinstrumenten in te zetten.

Bovendien werd Nederland aanbevolen te zorgen voor effectief toezicht op en effectieve handhaving van het antiwitwaskader. Nederland werd aanbevolen in 2022 een ondersteunende begrotingskoers na te streven. Tot slot werd Nederland verzocht ervoor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde lopende uitgaven in 2023 in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers, rekening houdend met voortgezette tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor energieprijsstijgingen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Nu de Commissie bij de indiening van het herstel- en veerkrachtplan van Nederland de vooruitgang bij de uitvoering van die landspecifieke aanbevelingen heeft beoordeeld, oordeelt zij dat de aanbeveling inzake de begrotingskoers in 2022 volledig is uitgevoerd. Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt wat betreft de aanbevelingen inzake investeringen in missiegericht onderzoek, agressieve fiscale planning en het verzachten van de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis.

- (3) Op 23 mei 2022 heeft de Commissie op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad<sup>1</sup> een diepgaande evaluatie gepubliceerd voor Nederland. Op basis van haar analyse is de Commissie tot de conclusie gekomen dat er in Nederland sprake is van macro-economische onevenwichtigheden, met name kwetsbaarheden die verband houden met de hoge particuliere schuld en het grote overschot op de lopende rekening, die grensoverschrijdende relevantie hebben.

---

<sup>1</sup> Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25).

- (4) In de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone<sup>1</sup> werd de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun nationale herstel- en veerkrachtplannen, om onder andere het nationale begrotingsbeleid te blijven gebruiken en coördineren om een duurzaam en inclusief herstel doeltreffend te ondersteunen. In die aanbeveling van de Raad werd de lidstaten van de eurozone ook aanbevolen beleid te bevorderen dat agressieve fiscale planning aanpakt, te zorgen voor een doeltreffend actief arbeidsmarktbeleid, inclusieve onderwijs- en -opleidingsstelsels van hoge kwaliteit te versterken, socialebeschermingsstelsels te ontwikkelen en waar nodig aan te passen, de doeltreffendheid van pakketten beleidsondersteunende maatregelen voor ondernemingen te monitoren en nationale institutionele kaders te versterken om knelpunten voor investeringen en de herverdeling van kapitaal aan te pakken. Tot slot werd in die aanbeveling van de Raad de lidstaten van de euro-zone aanbevolen te zorgen voor macrofinanciële stabiliteit, de kredietkanalen in stand te houden en verder te werken aan de bankenunie en aan een digitale euro.

---

<sup>1</sup> Aanbeveling 2022/C 153/01 van de Raad van 5 april 2022 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 153 van 7.4.2022, blz. 1).

- (5) Op 8 juli 2022 heeft Nederland in overeenstemming met artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 het herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend. Deze indiening van het plan volgde op een in overeenstemming met het nationale rechtskader uitgevoerd proces waarbij lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, maatschappelijke organisaties, jongerenorganisaties en andere relevante belanghebbenden werden betrokken. Nationale zeggenschap over de nationale herstel- en veerkrachtplannen vormt de basis voor de geslaagde uitvoering ervan en voor hun blijvende invloed op nationaal niveau en geloofwaardigheid op Europees niveau. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld in overeenstemming met de beoordelingsrichtsnoeren die in bijlage V bij die verordening zijn vastgesteld.
- (6) De nationale herstel- en veerkrachtplannen moeten gericht zijn op de algemene doelstellingen van de bij Verordening (EU) 2021/241 ingestelde herstel- en veerkrachtfaciliteit (de “faciliteit”) en het bij Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad<sup>1</sup> vastgestelde herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel in de nasleep van de COVID-19-crisis. Zij moeten de economische, sociale en territoriale cohesie van de Unie bevorderen door bij te dragen aan de zes pijlers van artikel 3 van Verordening (EU) 2021/241.

---

<sup>1</sup> Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad van 14 december 2020 tot vaststelling van een herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 23).

- (7) De uitvoering van de nationale herstel- en veerkrachtplannen zal een gecoördineerde inspanning vormen met investeringen en hervormingen in de hele Unie. Door middel van een gecoördineerde en gelijktijdige uitvoering en de uitvoering van grensoverschrijdende en meerlandenprojecten zullen deze hervormingen en investeringen elkaar versterken en tot positieve overloopeffecten in de hele Unie leiden. Dit betekent dat ongeveer een derde van de impact van de faciliteit op de groei en de jobcreatie in de lidstaten afkomstig zal zijn van overloopeffecten uit andere lidstaten.

Evenwichtige respons die bijdraagt aan de zes pijlers

- (8) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt a), van en bijlage V, criterium 2.1, bij Verordening (EU) 2021/241 vormt het herstel- en veerkrachtplan in hoge mate (score A) een alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de economische en sociale situatie en draagt het zodoende bij aan elk van de zes in artikel 3 van die verordening bedoelde pijlers, daarbij rekening houdend met de specifieke uitdagingen van en de financiële toewijzing aan de betrokken lidstaat.



- (9) Het herstel- en veerkrachtplan omvat maatregelen die bijdragen aan alle zes de pijlers, waarbij een aanzienlijk aantal componenten van het herstel- en veerkrachtenplan bijdragen aan meerdere pijlers tegelijk. Deze aanpak draagt ertoe bij dat elke pijler uitgebreid en op coherente wijze aan bod komt. Het herstel- en veerkrachtplan is sterk gericht op de groene transitie met energie- en klimaatgerelateerde maatregelen. Maatregelen om duurzamere energie te stimuleren, waaronder het opschalen van de productie van groene waterstof en het wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling van offshore windenergie, zullen naar verwachting de groene transitie bevorderen. Dit wordt verder ondersteund door de ontwikkeling en het gebruik van emissievrije schepen en de ontwikkeling van klimaatneutraal luchtvervoer. Het herstel- en veerkrachtplan is ook gericht op het herstellen van de biodiversiteit en het verminderen van de stikstofdepositie, een van de belangrijkste milieu-uitdagingen waarvoor Nederland zich geplaatst ziet. Het herstel- en veerkrachtplan zal naar verwachting in ruime mate bijdragen aan de digitale pijler, met maatregelen die innovatieve technologieën en digitale vaardigheden bevorderen. De modernisering van de informatietechnologie in het openbaar bestuur, met inbegrip van het gerechtelijk apparaat, in combinatie met maatregelen op het gebied van digitaal onderwijs en e-gezondheidszorg, ondersteunt de versnelling van de digitale transitie.

- (10) Diverse onderdelen van het herstel- en veerkrachtplan hebben het potentieel om slimme en duurzame groei te bevorderen, overeenkomstig de Europese industriestrategie. Het herstel- en veerkrachtplan bevat een reeks maatregelen, waaronder hervormingen van de woningmarkt en arbeidsmarkt, die de productiviteit en groei op middellange en langere termijn moeten bevorderen. Het herstel- en veerkrachtplan beoogt de sociale cohesie te versterken door middel van structurele maatregelen op de arbeidsmarkt en in de onderwijs- en pensioenstelsels. Relevante maatregelen op het gebied van onderwijs en opleiding omvatten maatregelen die de relevantie van het basis- en secundair onderwijs vergroten, met name door het gebruik van digitale leermiddelen. Om negatieve schokken te verzachten en beter te kunnen reageren op crises, bevat het herstel- en veerkrachtplan ten slotte maatregelen die naar verwachting zullen bijdragen aan een verbetering van de veerkracht van het gezondheidszorgstelsel, met inbegrip van het risico van een acuut personeelstekort in de zorgsector.

Aanpak van alle of een significant deel van de in de landspecifieke aanbevelingen vastgestelde uitdagingen

- (11) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van en bijlage V, criterium 2.2, bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting bijdragen aan een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen (score A) die zijn vastgesteld in de relevante aan Nederland gerichte landspecifieke aanbevelingen, met inbegrip van de begrotingsaspecten daarvan en de aanbevelingen krachtens artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011, of de uitdagingen die zijn vastgesteld in andere relevante documenten die officieel door de Commissie zijn vastgesteld in het kader van het Europees Semester.

- (12) Het herstel- en veerkrachtplan omvat maatregelen ter ondersteuning van investeringen in de groene en de digitale transitie en draagt zo bij aan de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen. Wat de digitale transitie betreft, bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen ter bevordering van onderzoek en innovatie die gericht zijn op het aantrekken van particuliere investeringen in artificiële intelligentie (AI) en kwantumtechnologie. Het herstel- en veerkrachtplan bevat ook maatregelen om investeringen in de groene transitie aan te trekken, onder meer door belemmeringen voor de ontwikkeling van windparken op zee weg te nemen, groene waterstof te ondersteunen en de uitrol van warmtepompen te stimuleren. Voorts wordt de uitrol van extra capaciteit uit hernieuwbare energiebronnen ondersteund door de Energiewet, een ingrijpende hervorming die het rechtskader biedt voor de investeringen die netbeheerders moeten doen om het net aan te passen aan de verwachte toename van de transmissie van energie uit hernieuwbare energiebronnen. De transitie naar schone en efficiënte energieopwekking en schoon en efficiënt energiegebruik wordt verder versterkt door een pakket fiscale vergroeningshervormingen die erop gericht zijn het gedrag van burgers en bedrijven te beïnvloeden in de richting van ondersteuning van de groene transitie. Bovendien is een aanzienlijk bedrag bestemd voor maatregelen om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren.

- (13) Het herstel- en veerkrachtplan omvat twee investeringen die rechtstreeks gericht zijn op de beperking van de effecten en de onderliggende oorzaken van stikstofemissies. Verwacht wordt dat deze maatregelen een positief effect zullen hebben op het herstel van de biodiversiteit en dat zij de overgang naar een duurzamere landbouw in Nederland zullen ondersteunen. Daarnaast omvat het herstel- en veerkrachtplan belangrijke investeringen en hervormingen ter ondersteuning van duurzaam vervoer over de weg, per spoor, door de lucht en over water. Het herstel- en veerkrachtplan zal naar verwachting het woningaanbod verbeteren, teneinde het tekort aan met name betaalbare woningen te verminderen. De pensioenhervorming die in het herstel- en veerkrachtplan is opgenomen, heeft tot doel de belangrijkste zwakke punten van de tweede pijler van het pensioenstelsel op het gebied van intergenerationele billijkheid, transparantie en schokbestendigheid aan te pakken.

- (14) Het herstel- en veerkrachtplan bevat verscheidene maatregelen die gericht zijn op het versterken van de arbeidsmarkt, en gaat daarmee in op de relevante landspecifieke aanbevelingen. Ten eerste wordt verwacht dat de verschillende arbeidsmarkthervormingen, waaronder de invoering van een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering en maatregelen om schijnzelfstandigheid aan te pakken, ertoe zullen bijdragen dat de prikkels voor zelfstandigen zonder personeel worden verminderd en dat het speelveld tussen zelfstandigen en werknemers wordt gelijkgetrokken. Ten tweede omvat het herstel- en veerkrachtplan investeringen die tot doel hebben bij te dragen aan het versterken van de mogelijkheden voor bij- en omscholing. Ten derde draagt het herstel- en veerkrachtplan bij aan het aanpakken van het tekort aan ICT'ers door te investeren in de digitale capaciteit van lerenden en docenten op verschillende niveaus van het onderwijsstelsel, en door postgraduaats- en postdoctoraal onderzoek op het gebied van artificiële intelligentie en kwantumtechnologie te financieren. Het herstel- en veerkrachtplan omvat ook investeringen die naar verwachting zullen bijdragen aan het verminderen van het personeelstekort in de zorgsector in tijden van een gezondheidscrisis, zoals de vorming van een nationale reserve van oud-zorgprofessionals en een vergroting van de intensievezorgcapaciteit. Daarnaast zijn er andere maatregelen om gezondheidszorg op afstand mogelijk te maken door het gebruik van e-diensten en om de gegevensuitwisseling tussen gezondheidsinstellingen en voor onderzoek te versterken.
- (15) Het herstel- en veerkrachtplan omvat verschillende hervormingen die erop gericht zijn agressieve fiscale planning doeltreffender aan te pakken, met name door de invoering van een bronbelasting op dividend-, rente- en royaltybetalingen aan begunstigden in laagbelastende jurisdicties en in situaties die fiscaal misbruik vormen op grond van de Nederlandse antimisbruikregelgeving. Als aanvulling op recente maatregelen ter bestrijding van het witwassen van geld zijn in het herstel- en veerkrachtplan maatregelen opgenomen die erop gericht zijn criminelen te beletten geld wit te wassen en de onderzoeks- en vervolgingscapaciteit te versterken.

- (16) Het herstel- en veerkrachtplan biedt een goede basis voor verdere hervormingen op de woningmarkt en de arbeidsmarkten extra investeringen in de ontwikkeling van vaardigheden, waaronder digitale vaardigheden, met name voor mensen die zich aan de rand van de arbeidsmarkt bevinden en inactieven.
- (17) De aanbevelingen in verband met de onmiddellijke respons van het begrotingsbeleid op de COVID-19-crisis, kunnen worden geacht buiten het toepassingsgebied van het herstel- en veerkrachtplan te vallen, hoewel Nederland over het algemeen op passende en toereikende wijze heeft gereageerd op de onmiddellijke behoefte aan ondersteuning van de economie via begrotingsmaatregelen in 2020, 2021 en 2022 overeenkomstig de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact.
- (18) Het herstel- en veerkrachtplan bevat een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die bijdragen aan de doeltreffende aanpak van alle of een aanzienlijke deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn geschetst in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in het Europees semester in 2019, 2020 en 2022 tot Nederland heeft gericht, met name op het gebied van de groene, de digitale en de energietransitie, het pensioenstelsel, de arbeidsmarkt, de woningmarkt, agressieve fiscale planning en de gezondheidszorg.
- (19) Door de bovengenoemde uitdagingen aan te pakken, zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting ook bijdragen aan het corrigeren van de onevenwichtigheden waarmee Nederland te kampen heeft, zoals vastgesteld in de krachtens artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 in 2019, 2020 en 2022 gedane aanbevelingen, in het bijzonder met betrekking tot kwetsbaarheden die verband houden met de hoge particuliere schuld en het grote overschot op de lopende rekening.

Bijdrage aan het groeipotentieel, de jobcreatie en de economische, sociale en institutionele veerkracht

- (20) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt c), van en bijlage V, criterium 2.3, bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting een grote impact (score A) hebben op het versterken van het groeipotentieel, de jobcreatie en de economische, sociale en institutionele veerkracht van Nederland, waarmee wordt bijgedragen aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, onder meer door middel van de bevordering van het beleid inzake kinderen en jongeren, alsmede op het verzachten van de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis en daarmee het bevorderen van de economische, sociale en territoriale cohesie en de convergentie binnen de Unie.
- (21) Uit simulaties van de diensten van de Commissie blijkt dat het herstel- en veerkrachtplan, samen met de overige maatregelen van het herstelinstrument van de Europese Unie, het potentieel heeft het bbp van Nederland tegen 2026 met 0,4 % tot 0,6 % te doen stijgen, zonder rekening te houden met het mogelijke positieve effect van structurele hervormingen, dat aanzienlijk kan zijn. Het herstel- en veerkrachtplan zal naar verwachting ook in beperkte mate bijdragen aan de werkgelegenheid. De belangrijkste en blijvende positieve effecten op de groei en productiviteit op middellange tot lange termijn zullen naar verwachting voortvloeien uit maatregelen op het gebied van onderwijs, onderzoek en ontwikkeling en de digitalisering van de Nederlandse economie, alsook uit hervormingen van de energiemarkt en de arbeidsmarkt.

- (22) Het herstel- en veerkrachtplan bevat een pakket hervormingen en investeringen in onderwijs en omvat nieuwe arbeidsmarktwetgeving. Deze hervormingen en investeringen zullen naar verwachting een aantal uitdagingen op deze gebieden aanpakken en op verschillende manieren bijdragen aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten. Met name zullen de arbeidsmarkthervormingen naar verwachting bijdragen aan een gelijk speelveld voor werknemers en zelfstandigen door middel van maatregelen om schijnzelfstandigheid terug te dringen en de sociale bescherming van zelfstandigen te verbeteren. Extra middelen voor onderwijs zullen naar verwachting ten goede komen aan jongeren, met investeringen die erop gericht zijn de digitale vaardigheden van lerenden en leerkrachten te verbeteren en AI-oplossingen voor het leerproces te ontwikkelen. De sociale cohesie zal naar verwachting ook worden verbeterd door de in het herstel- en veerkrachtplan opgenomen hervormingen van de woningmarkt en investeringen in betaalbare huisvesting en energie-efficiëntie.
- (23) Maatregelen ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie zullen naar verwachting de veerkracht, innovatie en duurzaamheid in Nederland ten goede komen. Met name investeringen in de verdere digitalisering van het openbaar bestuur en de logistiek zullen naar verwachting de veerkracht vergroten. Hervormingen om de decarbonisatie van de economie, investeringen in de productie van hernieuwbare energie en investeringen in de verbetering van de energie-efficiëntie te stimuleren, zullen naar verwachting de groene transitie ondersteunen en kwetsbaarheden als gevolg van de afhankelijkheid van fossiele energie uit het buitenland verminderen, en zo bijdragen aan de veerkracht. De hervorming van de tweede pijler van het pensioenstelsel zal naar verwachting bijdragen aan de schokbestendigheid van pensioenfondsen. Daarnaast wordt de institutionele veerkracht ondersteund door maatregelen om agressieve fiscale planning aan te pakken en witwaspraktijken doeltreffend te bestrijden.



- (24) Maatregelen ter verbetering van de digitale infrastructuur en duurzame mobiliteit zullen naar verwachting de convergentie en de territoriale cohesie versterken. Investerings in spoorwegen en slimme mobiliteit bestrijken het hele Nederlandse grondgebied en zullen naar verwachting de integratie van vervoersnetwerken versterken. Investerings ter verbetering van digitale vaardigheden zullen naar verwachting de territoriale cohesie ondersteunen doordat meer leden van de samenleving de vruchten kunnen plukken van werkregelingen die niet langer gekoppeld zijn aan fysieke kantoren in steden.

Geen ernstige afbreuk doen

- (25) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt d), van en bijlage V, criterium 2.4, bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting waarborgen dat geen enkele erin opgenomen maatregel voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten ernstige afbreuk doet aan milieudoelstellingen (score A) in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad<sup>1</sup> (het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”).

---

<sup>1</sup> Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

- (26) Overeenkomstig de technische richtsnoeren van de Commissie met als titel “Technische richtsnoeren over de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” in het kader van de verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht”<sup>1</sup> heeft Nederland aangetoond dat geen van de maatregelen in zijn herstel- en veerkrachtplan ernstige afbreuk doet aan enige milieudoelstelling. Er is bijzondere aandacht besteed aan maatregelen waarvan het effect op de milieudoelstellingen een grondig onderzoek rechtvaardigt. In dit verband heeft Nederland substantieel bewijsmateriaal verstrekt en voorziet het in de uitvoering van risicobeperkende maatregelen om ernstige afbreuk te vermijden, die in de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen moeten worden vastgelegd. Het betreft met name de investering “Groenvermogen waterstof”, die betrekking heeft op de productie en het gebruik van groene waterstof, alsook de investeringen met betrekking tot binnenvaart- en zeeschepen – “Wind op zee” en “Zero Emission Services”.

Bijdrage aan de groene transitie, met inbegrip van biodiversiteit

- (27) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt e), van en bijlage V, criterium 2.5, bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen die in hoge mate (score A) bijdragen aan de groene transitie, met inbegrip van biodiversiteit, of de aanpak van de daaruit voortvloeiende uitdagingen. De maatregelen ter ondersteuning van klimaatdoelstellingen zijn goed voor een bedrag dat overeenkomt met 47,8 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan, berekend volgens de methode die in bijlage VI bij Verordening (EU) 2021/241 is vastgesteld. Overeenkomstig artikel 17 van die verordening strookt het herstel- en veerkrachtplan met de informatie in het nationale Energie- en Klimaatplan 2021-2030.

---

<sup>1</sup> PB L 58 van 18.2.2021, blz. 1.

- (28) Het herstel- en veerkrachtplan omvat investeringen die naar verwachting een aanzienlijke bijdrage zullen leveren aan de doelstellingen inzake decarbonisatie en energietransitie, zoals uiteengezet in het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 van Nederland, en zo zullen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van de Unie voor 2030. Het herstel- en veerkrachtplan bevordert de uitrol van hernieuwbare energiebronnen door middel van aanzienlijke investeringssteun om belemmeringen voor de ontwikkeling van offshore windparken weg te nemen. De maatregel “Wind op Zee” is toegespitst op de instap- en integratiekosten die noodzakelijk zijn voor de aanleg van dergelijke parken, zoals het waarborgen van de veiligheid van de scheepvaart, de verbetering van de natuur en de bescherming van soorten, alsook de integratie in het walnet en het ecosysteem. Het herstel- en veerkrachtplan omvat ook investeringen in onderzoek en ontwikkeling en innovatie-inspanningen ter ondersteuning van de opschaling van de productie van hernieuwbare waterstof als middel om de industrie en de luchtvaart koolstofvrij te maken. Met betrekking tot het verbeteren van de energie-efficiëntie versnellen investeringen die gericht zijn op het beperken van het energieverbruik van gebouwen en op het uitfasen van energie- en verwarmingsinstallaties op fossiele brandstoffen, de reductie van de CO<sub>2</sub>-emissies van gebouwen. Door middel van de investering “Ontsluiting van nieuwbouwprojecten” helpt het herstel- en veerkrachtplan woonwijken weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. Wat de ecologische transitie betreft, zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting rechtstreeks bijdragen aan het behoud van de biodiversiteit door middel van investeringen in het herstel van Natura 2000-gebieden via het “Programma Natuur” en de “Subsidieregeling sanering varkenshouderijen”. Tot slot omvat het herstel- en veerkrachtplan specifieke investeringen ter ondersteuning van de transitie naar schone en duurzame mobiliteit door middel van investeringen die variëren van emissievrije binnenschepen en slimme verkeersborden en de uitrol van het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer.

- (29) De investeringen worden aangevuld en versterkt door een breed pakket structurele energieherformingen om bedrijven en huishoudens ertoe aan te zetten over te stappen op duurzamere energiebronnen. De “Energiewet” zal naar verwachting het nodige rechtskader bieden om netbeheerders in staat te stellen te investeren in de aanpassing van het net aan het toenemende aanbod van hernieuwbare energie. Daarnaast zal de Energiewet naar verwachting de vergunningsverlenings- en uitvoeringsprocedures voor hernieuwbare-energieprojecten stroomlijnen. De “Energiewet” en de invoering en verhoging van de CO<sub>2</sub>-heffing voor de industrie zullen naar verwachting de decarbonisatie van de industrie faciliteren door belastingvrijstellingen voor sectoren met een hoge uitstoot af te schaffen en een minimumprijs voor CO<sub>2</sub>-emissies van de industrie vast te stellen voor het geval de door het EU-emissiehandelssysteem vastgestelde prijs onder een bepaalde drempel daalt. Een andere reeks hervormingen zal naar verwachting de CO<sub>2</sub>-uitstoot van het weg- en luchtvervoer doen dalen. Verdere hervormingen van de autobelastingen, die de invoering van een kilometerbelasting en de uitfasering van btw-vrijstellingen voor bestelauto’s op fossiele brandstoffen omvat, alsook de verhoging van de vliegbelasting hebben tot doel de mobiliteit op basis van fossiele brandstoffen te beperken.

#### Bijdrage aan de digitale transitie

- (30) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt f), van en bijlage V, criterium 2.6, bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen die in hoge mate (score A) bijdragen aan de digitale transitie of de aanpak van de daaruit voortvloeiende uitdagingen. De maatregelen ter ondersteuning van de digitale doelstellingen zijn goed voor een bedrag dat overeenkomt met 25,6 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan, berekend volgens de methode die in bijlage VII bij Verordening (EU) 2021/241 is vastgesteld.

- (31) De maatregelen in het herstel- en veerkrachtplan helpen de uitdagingen van Nederland op het vlak van de digitale transitie aan te pakken. Met name om problemen in verband met verkeerscongestie aan te pakken, omvat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen om verkeersbeheerssystemen te moderniseren en logistieke processen te digitaliseren. Wat het structurele tekort aan geschoolde ICT-professionals betreft, bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen om de digitale capaciteiten van lerenden en leerkrachten op verschillende onderwijsniveaus te versterken, alsook een beurzenprogramma op het gebied van artificiële intelligentie.
- (32) Verwacht wordt dat de hervormingen en investeringen in het herstel- en veerkrachtplan ook op extra gebieden zullen bijdragen aan de digitale transitie in Nederland. Het herstel- en veerkrachtplan draagt bij aan de verdere digitalisering van het openbaar bestuur via een hervorming die de transparantie van de centrale overheid en andere overheidsdiensten moet vergroten door de digitale toegang tot documenten en investeringen in de digitalisering van justitie en in de modernisering van de IT-systemen van de centrale overheid te vergemakkelijken. Bovendien beoogt het herstel- en veerkrachtplan de ontwikkeling van toepassingen van kwantumtechnologie te versnellen en een netwerk op te zetten voor onderzoeks- en bedrijfsactiviteiten op het gebied van kwantumcomputing. Verdere maatregelen ter ondersteuning van innovatieve technologieën omvatten investeringen in het bredere gebruik van AI in de economie.
- (33) Digitalisering wordt ook als een horizontaal thema behandeld door digitale oplossingen te gebruiken als onderdeel van maatregelen in het herstel- en veerkrachtplan om bij te dragen aan de verwezenlijking van klimaatdoelstellingen, onder meer door de digitalisering van het vervoer. Evenzo bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen ter ondersteuning van de digitalisering van het onderwijs en de e-gezondheidszorg.

## Blijvend effect

- (34) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt g), van en bijlage V, criterium 2.7, bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting in hoge mate (score A) een blijvend effect sorteren voor Nederland.
- (35) Als onderdeel van zijn herstel- en veerkrachtplan pakt Nederland de elementen van zijn belastingstelsel die voor agressieve fiscale planning zijn gebruikt, structureel aan door de bronbelasting uit te breiden tot rente-, royalty- en dividenduitkeringen aan begunstigden in laagbelastende landen. Verwacht wordt dat de maatregelen in de digitale component van het herstel- en veerkrachtplan de efficiëntie van overheidsdiensten blijvend zullen verbeteren. De maatregelen in het herstel- en veerkrachtplan zijn in overeenstemming met de agenda van de regering in haar regeerakkoord voor de periode 2021-2025. Belangrijke hervormingen van de arbeidsmarkt, de energiemarkt en het pensioenstelsel zullen naar verwachting een structureel effect op de economie hebben na de looptijd van de faciliteit.
- (36) De digitale en technologiegerichte investeringen in het herstel- en veerkrachtplan zullen naar verwachting op langere termijn voordelen opleveren voor de Nederlandse economie. Toekomstgerichte investeringen in de digitalisering van de Nederlandse economie, bijvoorbeeld door een ruimer gebruik van artificiële intelligentie of kwantumcomputing, zullen naar verwachting een langdurig effect hebben op het concurrentievermogen en de productiviteit, terwijl maatregelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van digitale vaardigheden op middellange termijn naar verwachting zullen bijdragen aan het aanpakken van het tekort aan ICT'ers in veel sectoren van de economie. Investeringen in het woningaanbod in Nederland zullen naar verwachting ook de woningmarkt de komende tien jaar verbeteren.

- (37) Het herstel- en veerkrachtplan bevat ook hervormingen die de Nederlandse economie op langere termijn ten goede komen. De hervorming van het pensioenstelsel zal naar verwachting zorgen voor een toekomstbestendig en schokbestendig pensioenstelsel voor de huidige en toekomstige generaties. De hervorming van de “Energiewet” zal naar verwachting een langetermijneffect hebben op de groene transitie door het rechtskader te bieden voor de investeringen die nodig zijn om de verwachte toename van de transmissie van energie uit hernieuwbare energiebronnen op te vangen. Het blijvende effect van het herstel- en veerkrachtplan kan ook worden vergroot via synergieën en andere programma’s, waaronder die welke uit cohesiefondsen worden gefinancierd.

#### Monitoring en uitvoering

- (38) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt h), van en bijlage V, criterium 2.8, bij Verordening (EU) 2021/241 zijn de in het herstel- en veerkrachtplan voorgestelde regelingen passend (score A) om te zorgen voor een doeltreffende monitoring en uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het beoogde tijdschema en de beoogde mijlpalen en streefdoelen alsmede de bijbehorende indicatoren.
- (39) In het herstel- en veerkrachtplan wordt de administratieve organisatie voor de uitvoering ervan gepresenteerd, wordt een overzicht gegeven van de beoogde monitoring- en rapportageregelingen en worden actoren en hun rollen en verantwoordelijkheden geïdentificeerd. De programmadirectie Faciliteit van het ministerie van Financiën treedt op als coördinerend orgaan. Programmadirecties van vakministeries zijn belast met de uitvoering en monitoring van hervormingen en investeringen op hun gebied. Het is de bedoeling dat de mijlpalen en streefdoelen van de maatregelen in het herstel- en veerkrachtplan worden opgenomen in een bijlage bij de jaarplannen van de verschillende ministeries.

- (40) De mijlpalen en streefdoelen die de hervormings- en investeringsmaatregelen in het herstel- en veerkrachtplan begeleiden, zijn duidelijk en realistisch en de voorgestelde indicatoren voor die mijlpalen en streefdoelen zijn relevant, aanvaardbaar en robuust. De in het herstel- en veerkrachtplan opgenomen maatregelen worden ondersteund door mijlpalen en streefdoelen die over de hele uitvoeringsperiode zijn gespreid, hoewel de uitvoering van een aantal belangrijke hervormingen pas voor 2025 of 2026 is gepland, terwijl een aantal van de grootste investeringen naar verwachting pas in 2025 en 2026 hun volle effect zullen sorteren. Mijlpalen en streefdoelen zijn ook relevant voor reeds voltooide maatregelen die in aanmerking komen overeenkomstig artikel 17, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241. Om een betalingsverzoek te kunnen rechtvaardigen, moeten deze mijlpalen en streefdoelen in de loop van de tijd op bevredigende wijze worden bereikt.
- (41) De lidstaten moeten zorgen voor communicatie en erkenning van de financiële steun in het kader van de faciliteit, overeenkomstig artikel 34 van Verordening (EU) 2021/241. Uit hoofde van het bij Verordening (EU) 2021/240 van het Europees Parlement en de Raad<sup>1</sup> vastgestelde instrument voor technische ondersteuning kunnen lidstaten verzoeken om technische ondersteuning bij de uitvoering van hun herstel- en veerkrachtplannen.

#### Kostenberekening

- (42) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt i), van en bijlage V, criterium 2.9, bij Verordening (EU) 2021/241 is de in het herstel- en veerkrachtplan verstrekte motivering voor het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan in redelijke mate (score B) redelijk en aannemelijk, strookt zij met het kostenefficiëntiebeginsel en staat zij in verhouding tot de verwachte nationale economische en sociale gevolgen.

---

<sup>1</sup> Verordening (EU) 2021/240 van het Europees Parlement en de Raad van 10 februari 2021 tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 1).



(43) Nederland heeft doorgaans gedetailleerde uitsplitsingen verstrekt van individuele kostenramingen voor in het herstel- en veerkrachtplan opgenomen investeringen en hervormingen met bijbehorende kosten. Uit de kostenevaluatie blijkt dat de meeste kosten in het herstel- en veerkrachtplan redelijk en aannemelijk zijn. Het bewijs ter ondersteuning van kostenramingen biedt een redelijke verklaring voor de belangrijkste kostenfactoren van de voorgestelde maatregelen, hoewel de omvang en gedetailleerdheid van het verstrekte bewijs per maatregel verschillen. Voor het grootste deel werden eerdere projecten, feitelijke aanbestedingsgegevens of andere vergelijkende kostengegevens voor de belangrijkste kostenfactoren gepresenteerd als benchmark voor de kostenramingen. In sommige gevallen zijn de details over de methode en de aannames die zijn gebruikt om de kostenramingen te maken beperkt, wat een volledig positieve beoordeling van de kostenramingen belemmert. Nederland heeft voor de meeste maatregelen ook gedetailleerde ondersteunende documenten verstrekt om de kostenramingen te onderbouwen en te rechtvaardigen. Niettemin is voor sommige maatregelen het verband tussen de motivering en de kosten zelf niet helemaal duidelijk. Nederland heeft voldoende informatie en zekerheid verstrekt om te waarborgen dat de kosten van het herstel- en veerkrachtplan niet door andere Uniefinanciering worden gedekt. Tot slot zijn de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan in overeenstemming met het kostenefficiëntiebeginsel, en staan ze in verhouding tot het verwachte nationale economische en sociale effect.

## Bescherming van de financiële belangen van de Unie

- (44) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt j), van en bijlage V, criterium 2.10, bij Verordening (EU) 2021/241 zijn de in het herstel- en veerkrachtplan voorgestelde regelingen en de in dit besluit vermelde aanvullende maatregelen passend (score A) om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de financiële middelen die op grond van die verordening zijn verstrekt, te voorkomen, op te sporen en recht te zetten, en wordt verwacht dat de regelingen daadwerkelijk dubbele financiering in het kader van de verordening en andere Unieprogramma's zullen voorkomen. Dit laat de toepassing onverlet van andere instrumenten om de naleving van het Unierecht te bevorderen en te handhaven, onder meer voor het voorkomen, opsporen en verhelpen van corruptie, fraude en belangenconflicten, en het beschermen van de Uniebegroting overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1).

- (45) Het controlesysteem en de regelingen die in het herstel- en veerkrachtplan van Nederland worden voorgesteld, zijn gebaseerd op robuuste processen en structuren die in het bestaande nationale kader worden gebruikt. De actoren en hun rollen en verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de interne controletaken worden duidelijk beschreven in het herstel- en veerkrachtplan. Het is de bedoeling dat een specifieke programmadirectie Faciliteit van het ministerie van Financiën wordt aangewezen als coördinerend orgaan en als zodanig verantwoordelijk is voor de bescherming van de financiële belangen van de Unie. Door middel van subverklaringen moeten uitvoerende instanties, zoals ministeries, agentschappen of consortia, bevestigen dat de financiële belangen van de Unie worden beschermd en dat de gerapporteerde gegevens over de mijlpalen en streefdoelen geldig zijn. Deze deelverklaringen moeten worden geverifieerd en ondertekend door de directie Financieel-Economische Zaken (FEZ) van elk ministerie. De Auditdienst Rijk, een onafhankelijke dienst binnen het ministerie van Financiën, moet regelmatig audits van de beheers- en controlesystemen, met inbegrip van gegevensgerichte controles, uitvoeren.
- (46) Het controlesysteem en andere relevante regelingen, onder meer voor het verzamelen en beschikbaar stellen van alle gestandaardiseerde gegevenscategorieën als bedoeld in artikel 22, lid 2, punt d), van Verordening (EU) 2021/241, zijn toereikend om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de middelen te voorkomen, op te sporen en recht te zetten, en om dubbele financiering te vermijden overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241 en andere programma's van de Unie. Daarnaast moet een mijlpaal worden vastgesteld voor de ontwikkeling van een centraal register waarin alle informatie wordt opgeslagen met betrekking tot het bereiken van mijlpalen en streefdoelen alsook het verzamelen, opslaan en raadplegen van alle gegevens als bedoeld in artikel 22, lid 2, punt d), van Verordening (EU) 2021/241. Die mijlpaal moet zijn voltooid voordat het eerste betalingsverzoek wordt ingediend.

- (47) De administratieve capaciteit van de centrale diensten die belast zijn met de uitvoering en coördinatie van het herstel- en veerkrachtplan, namelijk de programmadirectie van het ministerie van Financiën, het auditorgaan en de directies Financieel-Economische Zaken (FEZ) van de betrokken sectorale ministeries, is toereikend om hun geplande rollen en taken uit te voeren. Er zijn twee mijlpalen opgenomen met betrekking tot de formele vaststelling van het wettelijke mandaat van het coördinerend orgaan en het auditorgaan die betrokken zijn bij de uitvoering van Verordening (EU) 2021/241. Deze mijlpalen moeten zijn voltooid voordat het eerste betalingsverzoek wordt ingediend.

#### Coherentie van het herstel- en veerkrachtplan

- (48) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt k), van en bijlage V, criterium 2.11, bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan in hoge mate (score A) maatregelen voor de uitvoering van hervormingen en openbare overheidsinvesteringsprojecten die coherente acties vormen.
- (49) Het door Nederland gepresenteerde herstel- en veerkrachtplan is coherent, met consistente, elkaar versterkende hervormingen en investeringen, en met synergieën tussen de verschillende onderdelen. Het herstel- en veerkrachtplan bevat hervormingen en overheidsinvesteringsprojecten die coherente acties vormen. De zes onderdelen structureren de investeringen en hervormingen en geven hun thematisch verband en onderlinge verbanden goed weer. Er wordt gezorgd voor samenhang binnen de onderdelen, met investeringen die relevante hervormingen begeleiden, en tussen de verschillende onderdelen van het herstel- en veerkrachtplan. De componenten weerspiegelen de algemene ambitie van het herstel- en veerkrachtplan om de vooruitgang op het gebied van de dubbele transitie te stimuleren tijdens het herstel van de COVID-19-crisis.

## Gelijkheid

- (50) Het herstel- en veerkrachtplan bevat maatregelen die Nederland naar verwachting zullen helpen de uitdagingen op het gebied van gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen aan te pakken. De digitale component omvat drie maatregelen die erop gericht zijn de gendergelijkheid in de sector te verbeteren door de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen te vergemakkelijken. De arbeidsmarktmaatregelen die de institutionele verschillen tussen zelfstandigen en werknemers verkleinen, zijn gericht op het tot stand brengen van een gelijk speelveld en dragen bij aan de bevordering van gelijke kansen. Maatregelen ter bestrijding van ongelijkheid in het onderwijs omvatten versterkte steun voor scholen met leerlingen uit kansarme sociaal-economisch milieus om leerverliezen als gevolg van de COVID-19-crisis aan te pakken. Steun voor jongeren, ook uit kwetsbare groepen, zal naar verwachting ook bijdragen aan meer gelijke kansen door middel van opleidingsactiviteiten en loopbaanbegeleiding.

## Zelfbeoordeling van de beveiliging

- (51) Nederland heeft een korte zelfbeoordeling van de beveiliging verstrekt overeenkomstig artikel 18, lid 4, punt g), van Verordening (EU) 2021/241 als onderdeel van de investeringsmaatregel ‘Grensverleggende IT’. Die maatregel betreft de revisie van de interne computersystemen van het ministerie van Defensie. Hij omvat relevante waarborgen inzake cyberbeveiliging overeenkomstig het Unierecht en het nationale recht. Het herstel- en veerkrachtplan omvat geen investeringen in 5G-netwerken of netwerken met zeer hoge capaciteit.

## Grensoverschrijdende of meerlandenprojecten

- (52) Het herstel- en veerkrachtplan bevat een aantal investeringsmaatregelen met een belangrijke grensoverschrijdende dimensie. Er zijn geen projecten die samen met andere landen worden uitgevoerd, maar verscheidene projecten hebben positieve overloopeffecten op andere lidstaten, zoals de investering “Luchtvaart in transitie”, die tot doel heeft de emissies van de luchtvaart te verminderen, en het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer, dat tot doel heeft het treinmonitoringsysteem af te stemmen op de Europese norm voor treinbeveiliging en -besturing.

## Raadplegingsproces

- (53) Op 28 maart 2022 werd het eerste concept van het herstel- en veerkrachtplan gepubliceerd. Tijdens het daaropvolgende raadplegingsproces werd advies en informatie ingewonnen bij de betrokken belanghebbenden. Dit omvatte vergaderingen met overheidsinstanties (gemeenten, provincies en waterschappen (d.w.z. de organisaties die verantwoordelijk zijn voor het waterbeheer in Nederland)), sociale partners en organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen. Daarnaast werd een online raadpleging gepubliceerd via dewelke burgers hun mening konden geven over het eerste concept van het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan. De raadplegingen van de belanghebbenden hebben geleid tot enkele wijzigingen van het herstel- en veerkrachtplan, zoals de vervanging van de maatregel “Stimulering van hybride warmtepompen” door de maatregel “Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE)” in reactie op opmerkingen van medeoverheden. Om te zorgen voor draagvlak bij de desbetreffende actoren is het van cruciaal belang dat alle betrokken lokale autoriteiten en belanghebbenden, waaronder de sociale partners, bij de uitvoering van de in het herstel- en veerkrachtplan opgenomen investeringen en hervormingen worden betrokken.

## Positieve beoordeling

- (54) Nadat de Commissie het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan positief heeft beoordeeld en concludeert dat het plan op bevredigende wijze voldoet aan de beoordelingscriteria van Verordening (EU) 2021/241, moeten, overeenkomstig artikel 20, lid 2, van en bijlage V bij die verordening, in dit besluit de voor de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan noodzakelijke hervormings- en investeringsprojecten worden vastgelegd, alsmede de relevante mijlpalen, streefdoelen en indicatoren, en het bedrag dat door de Unie beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun.

## Financiële bijdrage

- (55) De geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan van Nederland worden geraamd op 4 708 293 000 EUR. Aangezien het herstel- en veerkrachtplan op bevredigende wijze voldoet aan de beoordelingscriteria van Verordening (EU) 2021/241 en aangezien voorts het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan hoger is dan de maximale financiële bijdrage die voor Nederland beschikbaar is, moet de aan het Nederlandse herstel- en veerkrachtplan toegewezen financiële bijdrage gelijk zijn aan het totale bedrag van de financiële bijdrage die beschikbaar is voor Nederland.

- (56) Overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 moet de berekening van de maximale financiële bijdrage voor Nederland uiterlijk op 30 juni 2022 worden bijgewerkt. Overeenkomstig artikel 23, lid 1, van die verordening moet een bedrag voor Nederland beschikbaar worden gesteld dat niet meer bedraagt dan de in artikel 11, lid 1, punt a), van die verordening bedoelde maximale financiële bijdrage, voor een juridische verbintenis uiterlijk op 31 december 2022, en moet een bedrag dat de geactualiseerde maximale financiële bijdrage, berekend overeenkomstig artikel 11, lid 2, van die verordening, niet overschrijdt, beschikbaar worden gesteld voor een juridische verbintenis van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023.
- (57) De te verlenen steun moet worden gefinancierd uit de middelen die de Commissie op grond van artikel 5 van Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad<sup>1</sup> namens de Unie heeft opgenomen. De steun moet worden betaald in termijnen zodra Nederland de in verband met de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan relevante mijlpalen en streefdoelen die zijn vastgesteld in verband met de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt.

---

<sup>1</sup> Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit 2014/335/EU, Euratom (PB L 424 van 15.12.2020, blz. 1).



- (58) Dit besluit moet de uitkomst onverlet laten van eventuele procedures met betrekking tot de toekenning van middelen van de Unie in het kader van andere programma's van de Unie dan de faciliteit of van eventuele procedures met betrekking tot verstoringen van de werking van de interne markt, met name uit hoofde van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag. Het doet geen afbreuk aan het vereiste dat de lidstaten, uit hoofde van artikel 108 van het Verdrag, de Commissie op de hoogte brengen van voorgenomen steunmaatregelen,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

## *Artikel 1*

### *Goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan*

De beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan van Nederland op grond van de criteria van artikel 19, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 wordt goedgekeurd. De hervormings- en investeringsprojecten in het kader van het herstel- en veerkrachtplan, de regelingen en het tijdschema voor de monitoring en de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van de relevante mijlpalen en streefdoelen, de relevante indicatoren voor het bereiken van de beoogde mijlpalen en streefdoelen, en de regelingen voor volledige toegang door de Commissie tot de relevante onderliggende gegevens worden vastgelegd in de bijlage bij dit besluit.

## *Artikel 2*

### *Financiële bijdrage*

1. De Unie stelt een financiële bijdrage ter beschikking van Nederland in de vorm van niet-terugbetaalbare steun voor een bedrag van 4 707 063 471<sup>1</sup> EUR. Een bedrag van 3 929 409 575 EUR wordt ter beschikking gesteld om uiterlijk 31 december 2022 in een juridische verbintenis te worden vastgelegd. Van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 wordt een verder bedrag van 777 653 896 EUR beschikbaar gesteld om in een juridische verbintenis te worden vastgelegd.
2. De financiële bijdrage van de Unie wordt door de Commissie aan Nederland in termijnen beschikbaar gesteld in overeenstemming met de bijlage bij dit besluit. De termijnen mogen door de Commissie worden uitbetaald in een of meer tranches. De omvang van de tranches is afhankelijk van de beschikbaarheid van de middelen.

---

<sup>1</sup> Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Nederland in de uitgaven als bedoeld in artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend overeenkomstig de in artikel 11 van die verordening uiteengezette methode.

3. De vrijgave van de tranches in overeenstemming met de financieringsovereenkomst is afhankelijk van de beschikbare middelen en van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24 van Verordening (EU) 2021/241 dat Nederland de relevante mijlpalen en streefdoelen die zijn vastgesteld in verband met de uitvoering van het herstellen veerkrachtplan, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Om in aanmerking te komen voor betaling, onder voorbehoud van de inwerkingtreding van de in lid 1 bedoelde juridische verbintenissen, moet Nederland de mijlpalen en streefdoelen uiterlijk op 31 augustus 2026 halen.

*Artikel 3*  
*Geadresseerde*

Dit besluit is gericht tot het Koninkrijk der Nederlanden.

Gedaan te ...,

*Voor de Raad*  
*De voorzitter*